

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Promene ponašanja

Donald Mekrej (Donald Macrae)

Projekat saradnje za ekonomski razvoj u Srbiji

Fruška Gora, 23. novembar 2018.

USAID PROJEKAT SARADNJE ZA EKONOMSKI RAZVOJ

UVOD

- Četvorogodišnji projekat (2018-2022) namenjen pružanju podrške Vladi Srbije i inspekcijama u sprovođenju reformi poslovnog okruženja i pristupa izvorima finansiranja
- Nastavak USAID Projekta za bolje uslove poslovanja (BEP), koji je trajao od 2011. do 2017. godine i potpomogao izradu i usvajanje Zakona o inspeksijskom nadzoru.
- Usmeren je na ishode i uticaj reformi na *razvoj MSP širom Srbije*.
- Reformske inicijative će poslužiti kao platforma za ostvarivanje širih promena u stavovima i ponašanju aktera iz javnog i privatnog sektora i tako pospešiti međusobno poverenje i saradnju.
- U ostvarivanju i saopštavanju rezultata glavnu ulogu će odigrati komunikacije, promovisanje saradnje, stvaranje podsticaja i praćenje ishoda.
- Ključ uspeha predstavljaju naponi i posvećenost ministarstava, državnih organa i inspekcija za ostvarenje ciljeva reforme!

DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI PROJEKTA ANKETA 2018.

Anketa 2018: 111 inspektora u 8 opština: sanitarna, tržišna, poljoprivredna i inspekcija rada:

- 78% inspektora tvrdi da sprovode inspekcijski nadzor zasnovan na proceni mogućeg rizika
- 58% inspektora koji su pohađali obuku tvrdi da je donošenje novog zakona donelo boljitak, nasuprot 20% onih koji nisu pohađali obuku
- Ogromna većina – preko 80% - ispitanika tvrdi da sada „imaju više posla“ i da im novi zakon nije pojednostavio rad
- Prosečan broj inspekcijskih nadzora po inspektoru i dalje je 196
- Više od polovine anketiranih inspektora navodi da su nadzirani subjekti sada spremniji za saradnju, kao i da mala preduzeća posmatraju inspekcije u povoljnijem svetlu
- Samo 1,8% inspektora sprovelo je savetodavne posete

DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI PROJEKTA ANKETA 2018.

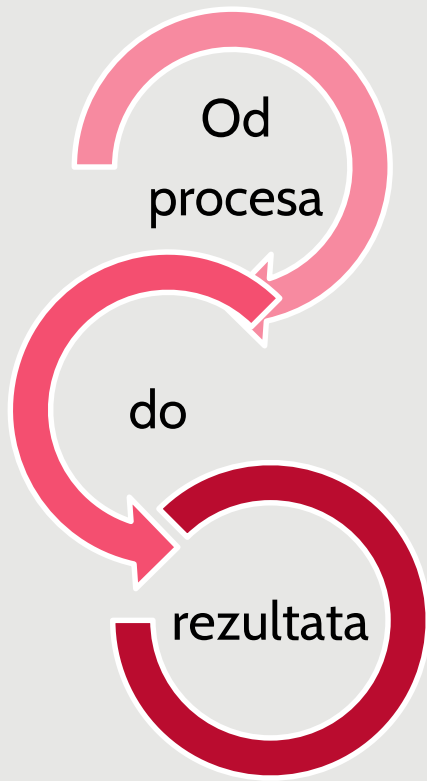
- 7.9% nadziranih subjekata primilo je od inspektora kontrolnu listu pre inspekcijskog nadzora
- 11.8% nadziranih subjekata koji nisu dobili kontrolnu listu znaju da kontrolne liste postoje i gde mogu da ih nađu
- 24.6% nadziranih subjekata zna da ima pravo da zatraži savetodavnu posetu, a 4.4% je zaista i zatražilo takvu posetu
- 4.7% nadziranih subjekata sprovelo je postupak samoprocene

DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI PROJEKTA

NALAZI ANKETE

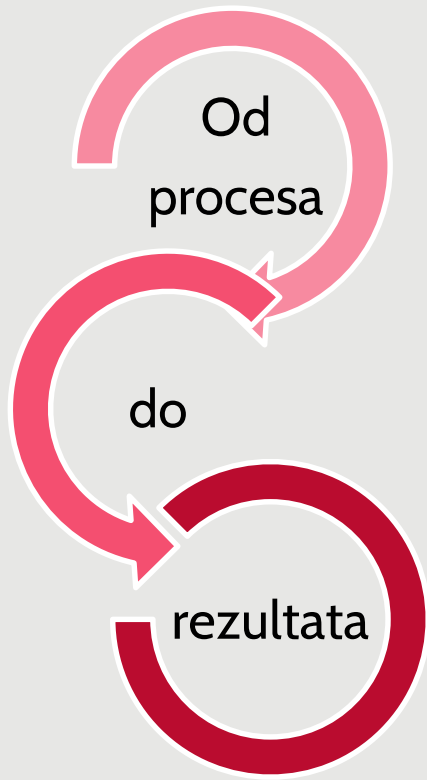
- Obuka čini razliku
- Neophodno je informisati MSP o njihovim pravima u skladu sa novim zakonom
- Sistem procene rizika još uvek nije u potpunosti shvaćen
- Samoregulacija je nov način razmišljanja za privrednike
- Teret inspekcijskog nadzora prebačen je sa nadziranog subjekta na inspektora
- Inspektori neujednačeno reaguju na promene i dobijaju neujednačene poruke o tome šta je svrha inspekcijskog nadzora
- Pokazatelje učinka treba prilagoditi tako da služe stvarnoj svrsi inspekcijskog nadzora – obezbeđivanju vrednosti za građane

KLJUČNA PROMENA

- Inspekcije su i dalje značajno usredsređene na sam proces vršenja inspekcijskog nadzora a ne na njegove rezultate
- Nalazi ankete iz 2018. godine ukazuju na to da inspekcije i dalje mere izlaze a ne ishode
- Time se podstiče dalja primena „policijskog“ modela, odnosno merenje izrečenih kazni i broja inspekcijskih poseta

OD PROCESA DO REZULTATA SVRHA INSPEKCIJA

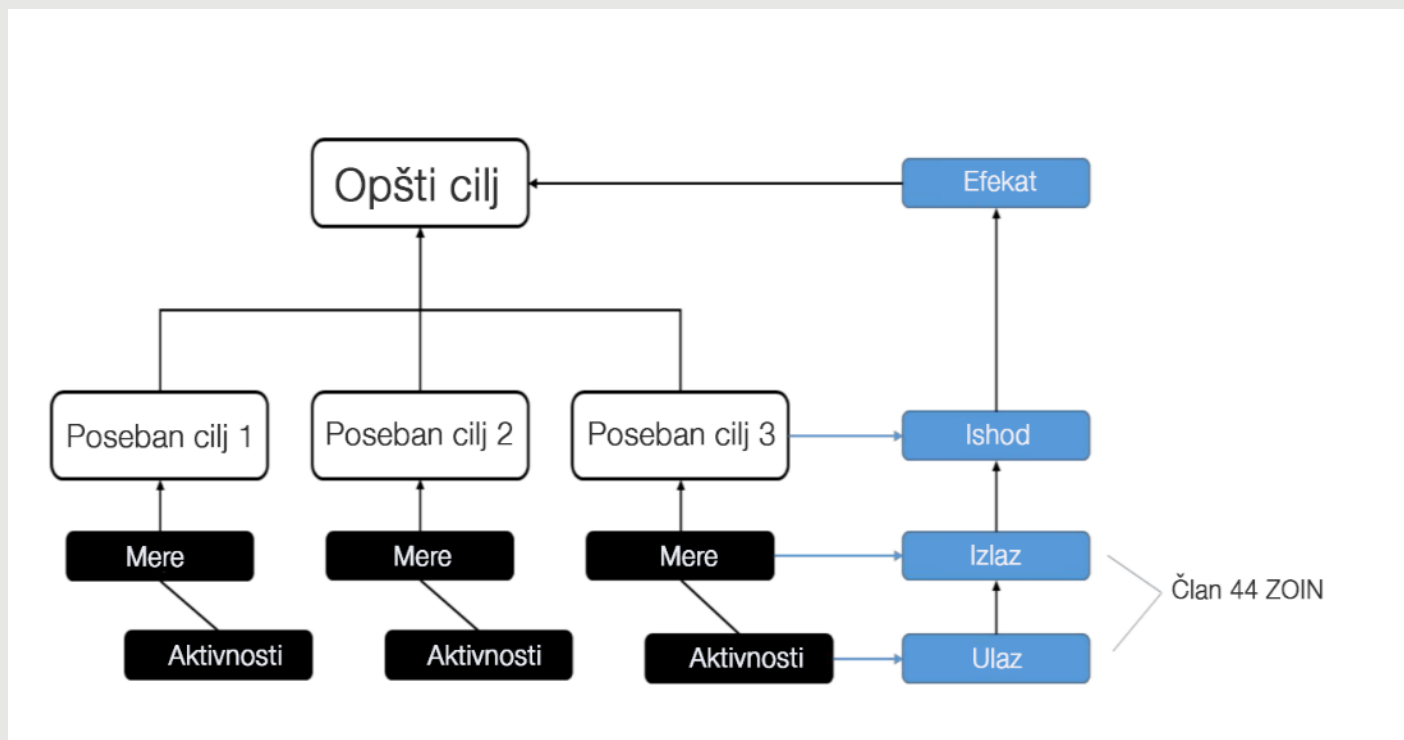
Poreski obveznik plaća inspekcije, a koju korist dobija zauzvrat?

Nema jedanaeste božije zapovesti – „Vrši inspekciju bližnjega svoga“. Inspekcijski nadzor nije obavezan.

Inspekcije, dakle, moraju da ostvare nešto što predstavlja vrednost za društvo, privredu ili životnu sredinu.

OD PROCESA DO REZULTATA

HIJERARHIJA OPŠTIH I POSEBNIH CILJEVA

Moramo da pređemo sa izlaza na ishode i efekte. To donekle nadilazi okvir člana 44, ali je i dalje u skladu sa ciljevima inspekcijskog nadzora iz člana 2 ZOIN.

OD PROCESA DO REZULTATA

OSTVARIVANJE ISHODA PUTEM PROPISA

Regulatorni sistemi zavise od toga da dovoljan broj ljudi postupi ispravno a istovremeno ne postupi pogrešno.

Smanjenje nepoštovanja propisa

- Eliminacija loših praksi nije isto što i razvoj dobrih praksi
- Eliminacija loših praksi ne mora imati statistički značajne rezultate

Povećanje poštovanja propisa

- Većina sigurnosnih sistema zavisi od pozitivnih radnji samih subjekata
- Pružanje podrške poštovanju propisa pred inspektora postavlja značajno različite zahteve

OD PROCESA DO REZULTATA

PROMENA SVAKODNEVNIH DUŽNOSTI INSPEKTORA

Usmerenost na proces

- Suparnički odnos sa privredom
- Nagrađivanje za izlazne rezultate, i to često negativne, npr. novčane kazne
- Ograničena profesionalna satisfakcija i nizak percipirani društveni status
- Malo prostora za inovacije
- Teško opravdati zašto su inspekciji potrebna dodatna sredstva

Usmerenost na rezultate

- Saradnja sa privredom radi ostvarivanja rezultata
- Nagrađivanje za rezultate, npr. usvajanje boljih praksi
- Veća profesionalna satisfakcija i viši percipirani status
- Podstiču se inovacije
- Nova merila za praćenje vrednosti ostvarene za građane

OD PROCESA DO REZULTATA

UTVRĐIVANJE VREDNOSTI INSPEKCIJA ZA GRAĐANE

Ekonomisti mogu da dodele novčanu vrednost svakoj vrsti koristi za građane i to primenom razlih mehanizama, npr. VSL (statistička vrednost života), DALY (godina života korigovanih za onesposobljenost), itd.

Dakle, vrednost inspekcija se takođe može izmeriti – i uporediti sa drugim troškovima i koristima.

Međutim, te koristi moraju biti konkretne, i mora postojati uzročno-posledična veza sa postupcima inspekcija. Nije dovoljno reći samo „mi se staramo o bezbednosti“.

To nije lako izvesti – ali druge zemlje su to učinile.

OD PROCESA DO REZULTATA

PRIMERI KORISTI ZA GRAĐANE

Na nivou sektora

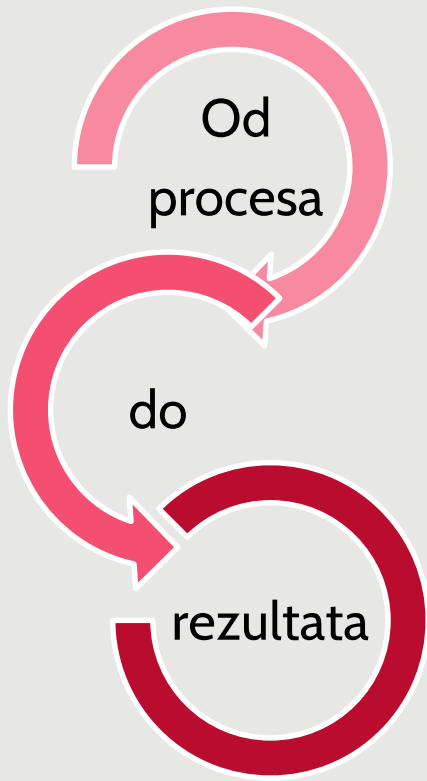
- Manji broj povreda na radu
- Manja incidenca zaraznih bolesti
- Delotvorna procedura za opoziv opasnih proizvoda
- Veća otpornost na sušu / poplave

Na nivou cele privrede

- Veći broj novoregistrovanih privrednih subjekata
- Veće poverenje privrednika usled jednakih uslova poslovanja
- Povećani javni prihodi zbog veće profitabilnosti privrednih subjekata
- Smanjeno regulatorno opterećenje
- Pristup novim tržištima

OD PROCESA DO REZULTATA

PROMENA PRAVILA IGRE

Usredsređenost na rezultate dovodi do novih aktivnosti i novih veština. Za to je potrebno više podataka i analiza o samom sektoru, kao i o tome šta funkcioniše a šta ne.

Inspekcijski nadzor „jedan na jedan“ predstavlja veoma skup regulatorni mehanizam i treba ga koristiti samo u slučajevima gde je to delotvorno. Pored klasičnog inspekcijskog nadzora, inspekcije moraju da osmisle i nove pristupe.

To će biti velika promena, kako za rukovodioce inspekcija tako i za same inspektore.

OD PROCESA DO REZULTATA

KAKO UVESTI PRISTUP ZASNOVAN NA REZULTATIMA

- Konsultujte se sa svim akterima, uključujući vas i inspektore u 4 sektora.
- Inspekcija bira 2 koristi koje želi da ostvari i osmišljava „teoriju promena“ kojom utvrđuje kako to da učini.
- Inspekcija ustanovljava kriterijume učinka za ostvarivanje koristi i počinje da sprovodi svoj novi program rada.
- Na osnovu iskustva u sprovođenju, inspekcija prilagođava ciljeve i osmišljava nove aktivnosti da bi ostvarila što bolje rezultate.

HVALA VAM
NA PAŽNJI!

Karen Vestergard (Karen Westergaard)
(kwestergaard@saradnja.rs)

Dragana Stanojević
(dstanojevic@saradnja.rs)

Cardno Emerging Markets USA Ltd

